

סוג הבחינה: בגרות
מועד הבחינה: חורף תשפ"ו, 2026
מספר השאלון: 011282
קובץ: תשובות סופיות

עברית: הבנה והבעה

הוראות לנבחן

- עברית: הבנה, הבעה ולשון
- א. משך הבחינה: שתיים.
- ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שני פרקים.
- פרק ראשון – הבנת הנקרא – 60 נקודות
- פרק שני – הבעה בכתב – 40 נקודות
- סך הכול – 100 נקודות
- ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.
- ד. הוראה מיוחדת: יש לקרוא את המאמרים שבנספח ולענות על השאלות בגוף שאלון זה, לפי ההוראות.
- השאלות בשאלון זה מנוסחות בלשון רבים, אף על פי כן על כל תלמידה וכל תלמיד להשיב עליהן באופן אישי.

בהצלחה!

תשובות סופיות

פרק ראשון – הבנת הנקרא (60 נקודות)

שאלה 1

א. התפיסה הרווחת היא שהצלחתו של אדם תלויה בעיקר בכישורים מולדים – בכישרון ובאינטליגנציה (מנת משכל) שלו: מי שנולד מוכשר או חכם יותר – יצליח יותר.

ב. מאמר 1: "נהוג לטעון" (שורות 1–2).

מאמר 2: "טענה מקובלת" (שורה 1).

שאלה 2

תכונות אישיות כמו התמדה, נחישות ורצון להצליח משפיעות על הצלחתו של אדם יותר מכישורים מולדים ומנת משכל.

או בהעתיקה: "התמדה ותשוקה משפיעות על הצלחתו של אדם יותר מכישורים מולדים ומנת משכל" (מאמר 1, שורות 36–37); "נחישות חשובה להצלחה מקצועית יותר מאינטליגנציה" (כותרת מאמר 2).

שאלה 3

"לא כל אחד יכול לעשות כל דבר אם רק ירצה."

"נחישות אינה התכונה היחידה הנדרשת להצלחה בחיים."

שאלה 4

א. דוגמה: הסופר איזק אסימוב כתב וערך יותר מ-500 ספרים, כי דבק בעיקרון "להיות תמיד בעשייה" – גם כשהיה תקוע בכתיבה, כתב משהו בכל בוקר.

המסקנה: עבודה מתמדת ויום-יומית, ולא רק כישרון, היא שמביאה להישגים גדולים.

• דוגמה: בכיתות של אנג'לה דאקוורת חלק מן התלמידים המוכשרים ביותר קיבלו ציונים בינוניים, ואילו תלמידים מוכשרים פחות, שלא הפסיקו לשאול ולנסות להשתפר, השיגו ציונים מעולים.

המסקנה: התמדה ומאמץ מביאים להצלחה יותר מכישרון מולד.

• דוגמה: במחקר בתוכנית המצוינות בווסט פוינט התברר שהחניכים שסיימו את התוכנית הם אלה ש"לא הרימו ידיים מעולם" – ויתור לא היה מבחינתם אפשרות.

המסקנה: נחישות ואי-ויתור מול קשיים הם שמבדילים בין מי שמצליח לבין מי שנושר.

(דוגמה רביעית שמתקבלת: דאקוורת עצמה – אף ששמעה שאינה "גאון", זכתה ב"מלגת הגאונים" בזכות הגריט שלה. המסקנה: התמדה ותשוקה יכולות להביא להכרה ולהצלחה גם בלי גאונות.)

ב. הטענה מתבססת על מחקר של אלון סלע מאוניברסיטת תל אביב, שבדק נתונים ממחקר ארוך טווח של

אוניברסיטת ויסקונסין: 4,000 משתתפים דיווחו בגיל 18 על מנת המשכל, על מצבם הכלכלי ועל

שאיפותיהם, וכעבור 36 שנה נבדק מעמדם המקצועי – והתברר שבעלי השאיפות הגבוהות הצליחו יותר.

שאלה 5

ריצת מרתון היא ריצה ארוכה מאוד, ומי שמנצח בה אינו בהכרח המהיר ביותר אלא מי שיש לו כוח סבל, שומר על קצב ואינו מוותר גם כשהוא עייף וכואב לו. כך גם הדרך להצלחה: היא נמשכת זמן רב, יש בה קשיים, כישלונות וניסיונות חוזרים, ומי שמצליח הוא מי שמתמיד ונחוש לאורך זמן – ולא מי שניחן בכישרון שמאפשר לו "זינוק" מהיר (כמו בספרינט).

שאלה 6

המלצה 1: מעסיקים ומוסדות חינוך (למשל אוניברסיטאות) צריכים לבדוק בראיונות עבודה ובמבחני הכניסה גם את מידת הנחישות והרצון של המועמד להצליח, ולא רק את יכולותיו – כדי ליצור תהליכי מיון נכונים יותר. המלצה 2: הורים צריכים לחשוב על טיב החינוך שהם נותנים לילדיהם בבית, ולטפח אצלם נחישות, שאיפות ורצון להצליח.

שאלה 7

(3) שכיח

שאלה 8

(4)

שאלה 9

ויתרו ("לא ויתרו מעולם"). מתקבל גם: נכנעו, התייאשו.

שאלה 10

(2) אין-סופי

שאלה 11

סבלנות, אורך רוח

שאלה 12

(1) דהיינו

שאלה 13

כיסוי, הסתרה, חיפוי, מעטה

פרק שני – הבעה בכתב (40 נקודות)

שאלה 14 – מאמר לדוגמה

הדלת לאוניברסיטה צריכה להיות פתוחה

כיום, מי שמבקש ללמוד באוניברסיטה נדרש להיבחן בבחינה הפסיכומטרית, וציונו בה קובע במידה רבה אם יתקבל ולא יזכה חוג. לאחרונה עלתה הצעה לבטל את חובת הבחינה, לקבל כל מי שרוצה ללמוד ולקבוע על פי הישגיו בשנה הראשונה אם ימשיך. לדעתי, זו הצעה נכונה וצודקת, ויש לאמץ אותה.

ראשית, בחינה של כמה שעות אינה יכולה לנבא אם אדם יצליח בלימודיו. היא בודקת בעיקר מהירות חשיבה ויכולת לפתור שאלות בלחץ זמן, אך אינה בודקת את התכונות החשובות באמת להצלחה: התמדה, סקרנות ורצון ללמוד. במאמרה "הרכיב הסודי של המצוינות" מתארת יהודית כץ את מחקרה של אנג'לה דאקוורת, שמצאה כי התמדה ותשוקה משפיעות על ההצלחה יותר מכישורים מולדים. גם אלון סלע, שמחקרו מתואר במאמרה של טלי חרותי-סובר, מצא כי בעלי שאיפות גבוהות הצליחו בקריירה יותר מבעלי מנת משכל גבוהה. דווקא השנה הראשונה, שבה הסטודנט מתמודד עם קורסים ומטלות אמיתיים, היא המבחן ההוגן ביותר ליכולתו.

שנית, הבחינה הפסיכומטרית פוגעת בשוויון ההזדמנויות. קורס הכנה לבחינה עולה אלפי שקלים, ולכן נבחנים ממשפחות מבוססות מגיעים אליה מוכנים יותר. כך צעירים מוכשרים ונחושים מן הפריפריה או ממשפחות מעוטות יכולת נשארים מחוץ לאוניברסיטה בגלל ציון אחד. יתרה מזו, נבחנים רבים ניגשים לבחינה שוב ושוב ומשקיעים זמן וכסף בשיפור ציון, במקום ללמוד את התחום שהם אוהבים. קבלה פתוחה תעניק לכל אחד הזדמנות להוכיח את עצמו.

מתנגדי ההצעה טוענים כי בלי מיון מראש יתמלאו הכיתות, בעיקר בפקולטות היוקרתיות, וסטודנטים רבים יזבזבו שנה שלמה ויינשרו. אכן, השנה הראשונה תהיה צפופה ותובענית, אך עדיף שאדם ינסה ויגלה בעצמו אם התחום מתאים לו, מאשר שיוותר על חלומו מראש בגלל ציון. גם הנשירה אינה בזבוז: שנה של לימודים אקדמיים מקנה ידע וניסיון שיועילו לסטודנט בכל מסלול שיבחר.

לסיכום, ביטול חובת הבחינה הפסיכומטרית ימיר מבחן חד-פעמי וצר במבחן ממושך והוגן יותר – ההתמודדות בפועל עם הלימודים. מערכת שתיתן לכל צעיר הזדמנות שווה ותבחר את הסטודנטים לפי ההישגים שלהם בפועל תצמיח דור של אקדמאים נחושים ומצליחים יותר.

שאלה 15 – מאמר לדוגמה

מספר עוקבים אינו תעודה מקצועית

ברשתות החברתיות פועלים משפיענים רבים המייצעים לעוקביהם כיצד לנהל את כספם, מה לאכול, איך לחנך את ילדיהם ואף כיצד לטפל בבעיות בריאות. רבים מן המשפיענים האלה אינם בעלי השכלה בתחום שבו הם ממליצים, ובכל זאת אנשים רבים מקבלים את עצותיהם ומחליטים על פיהן. לדעתי, זו תופעה מסוכנת, ואין לסמוך על המלצות של מי שאין לו ידע מקצועי מבוסס.

ראשית, עצה שגויה בתחומים כמו בריאות וכלכלה עלולה לגרום נזק ממשי. רופא, דיאטנית או יועץ השקעות למדו שנים רבות, עברו בחינות ומחויבים לכללי אתיקה. משפיען, לעומתם, מסתמך בדרך כלל על ניסיונו האישי בלבד, ומה שהצליח לו אינו מתאים בהכרח לכל אחד. כך, למשל, נערה שמאמצת דיאטה קיצונית שהמליצה עליה משפיענית פופולרית, עלולה לפגוע בבריאותה, ואיש לא יישא באחריות לכך. יתרה מזו, ברשת קשה להבחין בין מידע מבוסס לבין שמועה, ולכן טעות של משפיען אחד עלולה להגיע בתוך שעות למאות אלפי אנשים.

שנית, למשפיענים רבים יש אינטרס כלכלי. הכנסתם תלויה במספר הצפיות ובשיתופי פעולה מסחריים, ולכן הם נוטים להמליץ על מוצרים שהם מקבלים תשלום כדי לפרסם. עוקב שאינו מודע לכך מקבל את ההמלצה כעצה כנה של חבר, אף שלמעשה זו פרסומת לכל דבר. בעל מקצוע, לעומת זאת, אמור להמליץ על מה שמתאים ללקוח ולא על מה שמשתלם לו עצמו.

תומכי התופעה טוענים כי משפיענים מנגישים מידע לקהל רחב בשפה פשוטה וידידותית, ואילו מומחים משתמשים בשפה מקצועית ומרוחקת. אכן, יש ערך בהנגשת ידע, ומשפיענים יכולים לעורר עניין בנושאים חשובים. עם זאת, נגישות אינה תחליף לידע. מי שרוצה להנגיש מידע מקצועי צריך להישען על מומחים ועל מקורות מהימנים, ולא להציג את דעתו האישית כאמת מוחלטת. למשל, משפיען שמראיין רופאה על תזונה נכונה תורם לעוקביו הרבה יותר ממשפיען הממליץ על תפריט שהמציא בעצמו.

לסיכום, הפופולריות ברשת אינה הוכחה למומחיות. לפני שאנחנו מקבלים החלטה חשובה בעקבות עצה של משפיען, עלינו לבדוק מי עומד מאחוריה, מה הידע שלו ומה האינטרס שלו, ובשאלות של בריאות וכסף – לפנות אל אנשי מקצוע.

כל הבגרויות בלשון עם פתרונות מלאים: www.guyai.co.il/bagrut/lashon